HUR KUNDE STORMNINGEN AV KAPITOLIUM SKE?

DEMOKRATINS HISTORIA I U.S.A

ETT PROJEKT AV KENT SIDWALL

GEORGE WASHINGTON

USA:s förste president (1789 -1797)

George Washington, född 1732 i Virginia, död 1799 i Virginia var en amerikansk godsägare, militär, statsman. Han var en av grundarna till USA:s grundlagar, och undertecknade USA:S konstitution 1787.

Bild: Abraham Lincoln av Kent Sidwall

ABRAHAM LINCOLN

Abraham ”Abe” Lincoln, född 12 februari 1809 (i nuvarande Hodgenville i La-Rue Country) i Kentucky, död 15 april 1865 i Washington D. C. (mördad), var en amerikansk advokat och republikansk politiker, främst känd som USA: s president åren 1861 – 1865.

Lincoln blev USA:s förste republikanske president och ledde nordsidan under amerikanska inbördeskriget innan han mördades av en politisk motståndare i samband med ett teaterbesök i huvudstaden.

Född i en timmerkoja i Kentucky och som son till en jordbrukare arbetade han, helt självlärd, som advokat från 1837 i Springfield i Illinois. Han var även medlem av delstatens lagstiftande församling åren 1832 -1842, och blev känd som ”Honest Abe” (Ärlige Abe).

Lincoln tog sig vidare inom politiken upp på nationell nivå som ledamot av representanthuset 1847 – 1849. Han anslöt sig därpå till det nybildade republikanska partiet 1856 och valdes sedan till partiets förste president i presidentvalet 1860. Detta efter att ha fått knappt 40 procent av rösterna och bara 180 elektorsröster – i ett sällsynt val för USA där tre andra kandidater delade nästan lika på resten av rösterna. Lincoln kom att spela en betydelsefull roll under det Amerikanska inbördeskriget.

Som oerfaren senator gjorde han till en början många misstag. Detta, i samband med handlingsförlamningen hos hans företrädare, James Buchanan, ledde till en splittring av landet, som han försökte kanalisera som självständighets strider. Lincoln vägrade att gå med på den nybildade Konfederationens krav på evakuering av den federala garnisonen i Fort Sumter i South Carolina, vilket ledde till de första fientligheterna av det som skulle utvecklas till ett fullskaligt inbördeskrig.

Lincoln är känd för emancipationsproklamationen 1863, vilken frigjorde slavarna i de delar av Södern som inte kontrollerades av den federala armèn (slaveriet fortsatte till 1865 i de delstater och områden som kontrollerades av nordsidan). Emancipationsförklaringen föregick det trettonde tillägget till USA:s konstitution två år senare, som slutligen gjorde slaveri olagligt i unionen. Han är även känd för det tal han höll efter slaget vid Kettysburg, (Kettysburgtalet).

Långfredagen den 14 april 1865 satt Lincoln på Fordteatern i Washington D. C. och såg pjäsen ”Our American Cousin” då John Wilkes Both klockan 22:13 smög in i presidentens loge och sköt en kula mot Lincolns bakhuvud. Lincoln fördes till ett närliggande hus (Petersen House), där han avled efter nio timmars medvetslöshet. Mordet ägde rum sex dagar efter freden i inbördeskriget och general Robert E. Lees kapitulation.

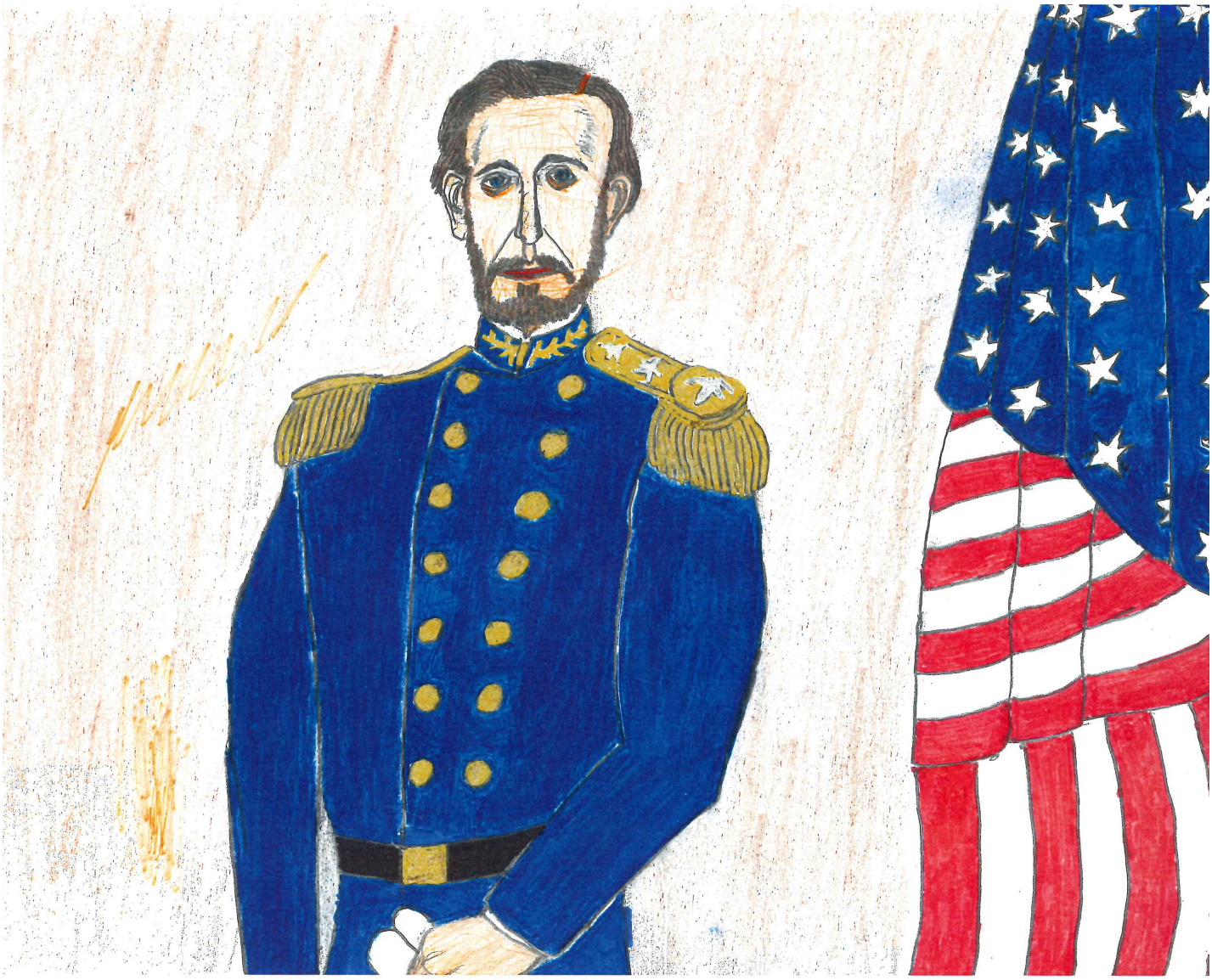

NORDSTATERNAS ÖB GENERAL ULYSSES S. GRANT

Ulysses S. Grant, född 27 april 1822 i Point Pleasant i Ohio, död 23 juli 1885 nära Wilton i Saratoga Country i New York, var en amerikansk general och president 1869 – 1877. USA:s 18:e president.

Från och med 1864 var han chef för USA:s armé, och i praktiken också direkt chef för fältarmén i öster, och kämpade där framgångsrikt mot General Robert E. Lee som han tvingade till kapitulation 1865 efter slaget vid Appomattox Court House vilket innebar att inbördeskriget var avslutat.

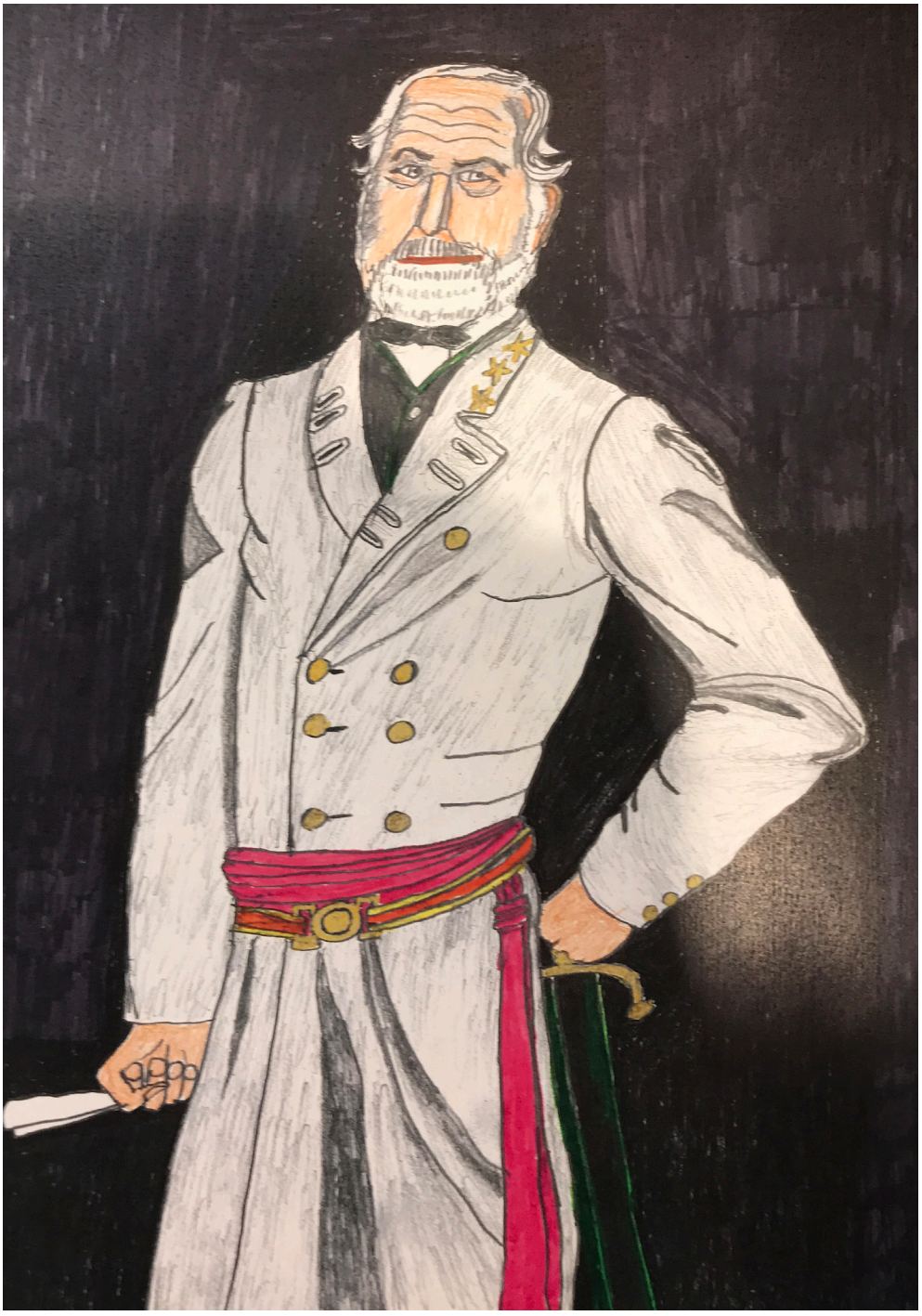

SYDSTATERNAS ÖB GENERAL ROBERT LEE

Robert Edward Lee, född 19 januari 1807 på Statford Hall, Westmoreland Country, Virginia, var en amerikansk militär. Under amerikanska inbördeskriget var Lee general i sydstaternas armé. Han var konfederationens överbefälhavare 1861 – 1865.

MORDET PÅ ABRAHAM LINCOLN

Den 14 april 1865 sköt John Wilkes Booth USA:s president Abraham Lincoln i huvudet när han såg en teaterpjäs. Lincoln dog nästa dag. Sex dagar tidigare hade det amerikanska inbördeskriget avslutats efter fyra år. Lincoln hade spelat en avgörande roll för nordstaternas seger mot sydstaterna. Frågan om slaveriet förbjudas eller inte hade splittrat USA. Nordstaternas seger satte stopp för det men i syd fick Lincoln många fiender. En av dem var Booth som ville stoppa planerna på att ge de frigivna slavarna ökade rättigheter. Booth dödades under jakten på Lincolns mördare men han lyckades nå sitt mål. De svarta förlorade snabbt de rättigheter de fått efter krigsslutet.

Citat: ***”När jag en gång för alla lämnar scenen så kommer jag att vara den mest berömde mannen i Amerika.”*** Citat slut. John Wilkes Booth ord, kort efter mordet på Abraham Lincoln.

År 1865
Långfredagen den 14 april 1865 kom ett glädjande besked till direktören för Fords Teater i Washington D. C. USA:s president, Abraham Lincoln, skulle besöka teatern samma kväll tillsammans med sin hustru och några vänner.

För att hedra presidenten togs mellanväggen mellan loge sju och åtta bort och amerikanska flaggor hängdes runt omkring. Presidentens besök var en oväntad ära. I Washington D. C, USA:s huvudstad, hade innevånarna firat en hel vecka. Inbördeskriget mellan nord och syd var äntligen slut. Först hade nordstaterna segrat i ett stort slag vid Richmond, sydstaternas huvudstad. Därefter, den 9 april 1865, hade sydstaterna kapitulerat helt. Det amerikanska inbördeskriget hade (1861 – 1865) hade varat i fyra år och kostat 600 000 amerikaner livet. Lincoln hade stor del i segern.

Sprickorna växer mellan nord och syd

I mitten på 1800-talet ökade spänningarna mellan USA:s nordliga och sydliga delstater. I norr fanns de stora städerna som var centrum för industrin och den ekonomiska makten. I sydstaterna var jordbruket fortfarande allra viktigast. På väldiga bomullsplantager arbetade svarta slavar. Även mindre gårdar kunde ha en eller två slavar.

I nordstaterna hade slaveriet upphävts. Nordstaterna krävde dessutom att slaveriet inte skulle tillåtas i de nya delstater som skulle bildas västerut. Sydstaterna vägrade att gå med på detta. Nord och syd var också oense om tullarna. I norr ville industriledarna ha tull på varor från Europa. Då skulle det gå lättare att sälja amerikanska varor. I södern ville folk köpa varor så billigt som möjligt, det spelade ingen roll varifrån de kom.

Lincoln blir motståndare till slaveriet

1860 valdes Abraham Lincoln till USA:s president. Han hade gjort sig känd som motståndare till slaveriet. Lincoln förklarade att slaveriet skulle förbjudas i alla nya stater i väst, däremot skulle det få vara kvar i sydstaterna. Sydstaterna fick nog. En efter en förklarade staterna i södern att de tänkte bryta sig ur Amerikas förenta stater och bilda en egen union.

Lincoln tänkte inte tillåta att sydstaterna bröt sig ut. 1861 utbröt inbördeskrig mellan nord och sydstaterna. Lincoln skärpte tonen och lovade att alla slavar i sydstaterna skulle bli fria om nordstaterna vann kriget. Fortsättning se nästa sida.

Den 19 november 1863 höll Lincoln i Gettysburg ett tal som är USA:s mest berömda. Talet, The Gettysburg Address, börjar: Citat ur talet: ”För åttiosju år sedan skapade våra förfäder på denna kontinent en ny nation i frihetens namn…” Citat slut. Just detta att de som grundat USA önskat att alla amerikaner skulle leva i frihet hade nordstaterna använt i krigspropagandan.

Pjäsen ”Vår amerikanske kusin”

Kvällen den 14 april 1865 hade det fyra år långa kriget bara varit slut i fem dagar. Egentligen var Lincoln uttröttad, men hans hustru ville gärna gå ut och roa sig så presidenten gav med sig. Pjäsen de skulle se hette ”Vår amerikanske kusin”. Det är en komedi som utspelar sig på ett engelskt lantställe.

Skott och skrattsalvor
Som vanligt vrålade publiken av skratt på samma ställe i pjäsen. Just då öppnades dörren till Lincolns loge. En man smög in, höjde en revolver, mot Lincolns huvud och tryckte av. Det hördes en skarp knall och Lincoln sjönk ihop i sin stol. Fortfarande hade de flesta inte förstått vad som hade hänt. Skrattsalvorna överröstade skottet.

– Sig semper tyrannis! (Så må det alltid gå för tyrannerna) ropade mördaren och slet fram en kniv när major Rathbone, som var i Lincolns sällskap, försökte stoppa honom. Mördaren högg Rathbone i armen, klättrade upp på logens kant och hoppade ner på scenen. Vid hoppet fastnade hans ena sporre i en av flaggorna. Mördaren snubblade till och bröt ett ben i ena foten när han landade på scenen fyra meter nedanför. Med kniven i hand banade han sin väg genom de skräckslagna skådespelarna, försvann ut ur teatern, kastade sig upp på sin häst och red bort i natten.

I bakhåll för presidenten
Booth hade gått med i sällskapet ”Den Gyllene Cirkeln” som arbetade för sydstaternas självständighet. I hemlighet började han smida större planer nämligen att presidenten skulle rövas bort. I slutet av 1864 samlade Booth ihop åtta personer som skulle hjälpa honom. Kriget gick dåligt för sydstaterna. Lincoln måste rövas bort snarast, innan kriget var förlorat.
I mitten av mars 1865 var klanen klar. När presidenten skulle besöka krigsveteraner skulle hans vagn stoppas med ett rep över gatan. Några av de sammansvurna skulle hoppa upp i vagnen och slå ner Lincolns följeslagare. Sedan skulle han föras till en väntande vagn och köras bort. I sista stund ändrade Lincoln sig och åkte till en parad istället. Planen måste överges.

Booths död
Natten den 26 april omringade soldater den lada där Booth gömt sig tillsammans med den medsammansvurne Herold. När soldaterna ropade gav Herold upp. Soldaterna hade order att ta Booth levande, men han tänkte inte ge upp. En officer satte ladan i brand och i eldskenet kunde soldaterna se Booth komma utstapplande stödd på en käpp. Under ena armen hade han ett gevär. Ett skott smällde och Booth föll omkull. Han levde fortfarande och bars bort till boningshuset.

Än i dag vet man inte om Booth blev skjuten eller försökte begå självmord. Hans revolver undersöktes aldrig och kroppen obducerades inte. Booth hade hemska smärtor och bad soldaterna att göra slut på honom. På morgonen den 26 april 1865 dog Lincolns mördare John Wilkes Booth.

KU KLUX KLAN

Ku Klux Klan (förkortat KKK) är namnet på flera historiska och nutida rasideologiska protestantiska organisationer i USA vilka förespråkar vit, strikt rasistisk-segregation, vit makt och konservativ högerextrem kristendom.

Namnet Ku Klux Klan härstammar från det grekiska ordet (kyklos = cirkel) och klan från lågskotskan (då många av grundarna härstammade därifrån). KKK (kallas i vardagligt tal enbart ”The Klan” = ”Klanen”) förknippas ofta med brinnande kors (en ritual som enligt dem symboliserar att de ”lyser upp Kristus budskap”), medlemmarnas vita dräkter och spetsiga huvor (som tidigt bars för att sätta skräck i afroamerikaner, svarta församlingar och samhällen samt politiska fiender) och lynchningar. KKK:s organisation är hierarkisk, hemlig och synnerligt våldsam. Medelst grova metoder (främst ett systematiskt användande av våld, terror, hot och mord) var KKK del av politiska krafter i amerikansk historia som upprätthöll rasistiska förtryck (såsom under slaveriets tid, samt den senare segregations-tiden). KKK som organisation klassificeras nu för tiden som våldsam och terrororganisation.

Den första klanen, 1865-1871
Den ursprungliga organisationen grundades i Pulaski, Tennesse den 24 december 1865 av den tidigare konfederationsgeneralen Nathan Bedford Forrest och andra krigsveteraner på den förlorande sidan i amerikanska inbördeskriget, som en reaktion mot rekonstruktionstiden då människor i sydstaterna tvingades ändra sitt leverne. De jagade före detta slavar som vågade lämna plantager och även markspekulanter från norr (Carpetbaggers), då de ansåg att landet i syd skulle ägas av dem som bodde där. Terrordåd och mord var metoderna. Klanen upplöstes av Ulysses S. Grant under början av 1870-talet genom Civil Rights Act of 1871. När unionen drog tillbaka sina trupper 1876 fick klanen makten i många delstater, och kunde istället använda politiken för att förtrycka den mörkhyade befolkningen.

Den andra klanen, 1915-1944
Ku Klux Klan fick ett uppsving igen efter dess positiva skildring i filmen: ”Nationens Födelse”. Ku Klux Klan återupplivades i november 1915 i Georgia av metodistpredikanten William Joseph Simmons, som kring sig samlade ett antal ”vita, infödda, 100-procentiga amerikaner” till ett hemligt nationellt sällskap, vars uppgift angavs att ”skydda hemmets lycka, i allt upprätthålla den vita rasens förhärskande ställning, vara mänskligheten till välsignelse och bevara ständigt levande den heliga elden av obrottslig hängivenhet för den rena amerikanismen”.

Filmen ”Nationens Födelse” (1915) hade troligtvis en del i detta återupplivande av KKK. Klanen använde lynchningen av Leo Frank för att få opinionen med sig och i återupplivandet av klanen.
I praktiken betydde programpunkterna en stridsignal mot afroamerikaner, judar och katoliker samt i viss mån mot invandrare och pacifister. Sällskapet skulle även uppträda som moralens väktare, särskilt mot vita mäns förbindelser med svarta kvinnor samt mot lönnkrogar. Sällskapets ledare antog titeln imperial wizard (”kejserlig trollkarl”) och fick vid sin sida ett antal funktionärer med fantasifulla titlar bland andra (”grand dragon” = ”stordraken”) varje stats ”klanchef”, Kleagles (av ”Klan” och leagles ”örnar”) för medlemsanskaffare; alla var riddare (Knights) av klanen.

Ordensdräkten bestod av en vit kåpa och en vit kapuschong, som endast hade ett par små öppningar för ögonen. I denna dräkt anordnades processioner för att injaga skräck hos de svarta, och den bars även vid de nattliga strövtåg då misshagliga greps och pinades eller skymfades (till exempel genom att intjäras och fjäder-bestrykas) På flera ställen torde mord och hemska fall av tortyr ha förkommit. Rörelsen spreds hastigt i sydstaterna och nådde även flera stater längre norrut. Som dess högkvarter angavs staden Atlanta.

Enligt avslöjanden i New York-tidningen World 1924 skulle rörelsen då ha uppgått till mellan 4 och 5 miljoner anhängare, vilket var rörelsens högsta medlemstal. I flera stater var sällskapet en inflytelserik faktor i lokalpolitiken och även gentemot domare. Ett försök av guvernören i Oklahoma 1923 att undertrycka rörelsen där ledde till långvariga oroligheter och
till slut till guvernörens avsättning i mars 1924.

Klanens makt minskade under 1930-talets depression; bland annat fälldes flera av deras ledare för mord och andra brott. De många av ”ku-kluxare” begångna våldsdåden framkallade en livlig presskampanj mot sällskapet, och föranledde i många stater kraftfullt ingripande av myndigheterna. De antisemitiska idéerna kom att stanna i klanen. Klanen upplöstes 1944 efter att ha gått i konkurs på grund av skatteskulder.

1960-talets klan
Under 1960-talet fanns det lokala terrorgrupper som kallade sig Ku Klux Klan och bekämpade medborgarrätts-kampen. Här följer det mest berömda fallet från denna tid:1964 i Mississippi samlade Ku Klux Klan-ledaren och baptistpastorn Edgar Ray Killen ihop en lynchmobb som tog livet av medborgarrätts-aktivisterna Michael Schwerner, Andrew Goodman och James Chaney.

Morden upprörde hela USA och satte fart på medborgarrättsrörelsen. Händelserna skildrades i viss mån i filmen ”Mississippi brinner” från 1988. Edgar Ray Killen var en av flera misstänkta som friades i rättegången 1967,från alla anklagelser om att ha kränkt aktivisternas medborgerliga rättigheter. Han friades mest på grund av att en kvinna envist stod fast vid att en pastor inte kunde dömas. Flera andra dömdes vid rättegången.

Den 21 juni 2005 fälldes han slutligen för dråp av samtliga dödade. I början av augusti 2005 beviljades han att bli fri mot borgen i avvaktan på prövning i högre instans, men togs in igen i september samma år.

Sedan man förlorat kampen mot medborgarätts-aktivisterna blev klanen under en period inaktiv. Under 1970- och 1980-talen begicks mord och terrordåd som relateras till klanen, men inte alls i den omfattning som tidigare skett. Troligen är dåden utförda av isolerade grupper.

HARRIET TUBMAN

Den underjordiska järnvägen
Harriet Tubman föddes som slav men lyckades nå friheten genom att rymma. Hon ägnade därefter hela sitt liv åt den livsfarliga kampen
mot slaveriet och blev den underjordiska järnvägens mest legendariska konduktör.
Under 1850-talet organiserade hon mer än ett dussin fritagningsexpeditioner mot södern och lyckades frita hundratals slavar. Harriet Tubman befriade sig själv år 1849.

Hon föddes som slav i Dorchester Country, Maryland, och behandlades som en sådan. Fem år gammal lånade hennes ägare ut henne till en granne för att passa familjens nyfödda. När barnet grät piskades hon; en gång fick hon fem rapp innan det ens var dags att äta frukost. Ärren syntes på hennes rygg under resten av hennes långa liv.

En annan gång, när hon blivit tonåring, lånades hon ut på nytt. Ägaren kastade en blytyngd efter en annan slav som varit ”uppkäftig”, men träffade istället henne, i huvudet. I två dygn låg hon blödande från sin spruckna skalle, utan att någon läkare såg till henne, sedan skickades hon ut på fältet med blod och svett rinnande i ansiktet så att hon hade svårt att se.

Den 17 september 1849 hade Harriet Tubman till sist fått nog. Hon var då, troligtvis, 29 år gammal. Hennes make varnade henne för att försöka rymma. ”Du kan ge dig av, men du kommer aldrig att överleva. Hon gjorde det ändå. Hon lämnade gården där hon föddes i fångenskap och gick till fots i skydd av mörkret, i riktning mot nordväst. Först följde hon floden Choptank genom Delaware, för att fortsätta rakt norrut mot Pennsylvania. Där var slaveri förbjudet, vilket innebar att hon – om hon lyckades ta sig dit – bara genom att komma fram, bara genom att beträda marken, genast skulle förvandlas till en fri kvinna.

På dagarna gömde hon sig i träskmarker, i övergivna stugor eller högt uppe i träd. På natten orienterade hon efter stjärnorna, gick så fort hon bara orkade. Exakt hur hon gjorde för att undvika förföljare och prisjägare, de som lurpassade i trakten för att fånga förrymda slavar och föra dem tillbaka till sina ägare, berättade hon aldrig.

Långt senare beskrev hon istället den känsla av lättnad och vördnad inför livet som hon kände då hon till sist tog sig över gränsen mellan de två staterna:

”När jag insåg att jag korsat den där linjen såg jag ner på mina händer för att se om jag fortfarande var samma människa. Det var en sådan glans och härlighet över allting; solen lyste som guld genom träden, och över fälten, och det kändes som att jag var i paradiset”.

Ville hjälpa andra att nå frihet

Men snart insåg hon att frihet för henne själv inte räckte. Harriet Tubman var ensam, en främling i ett främmande land. Istället fann hon sig driven av en oemotståndlig lust att agera.

Hon sade att det var Gud som talade till henne, som lovade att inget ont skulle hända. Ända sedan dagen då hennes skalle sprack hade hon haft visioner och syner.

På våren 1851 tog hon sig för första gången tillbaka över gränsen, in i den

slavägande Södern. Hennes bror och två andra män blev de första som följde henne tillbaka till friheten.

Därmed var Harriet Tubmans karriär som befriare av slavar inledd. Under de kommande åren gjorde hon i samarbete med den så kallade ”underjordiska järnvägen”, en organisation som sedan slutet av 1700-talet ägnat sig åt att frita slavar, minst 13 resor fram och tillbaka över gränsen, under ständig fara för upptäckt, under ständig fara för sitt eget liv.

Hon blev ett spöke, en skugga, en legend; slavägarna i trakten anade aldrig att det var just hon, men de förstod att det var någon som låg bakom att allt fler slavar plötsligt försvann och sedan aldrig sågs igen. På egen hand befriade hon mer än 70 människor, i samarbete med andra kan en bra bit över 300 personer ha undkommit slaveriets vansinne tack vare Harriet Tubman, som senare skulle kallas ”sitt folks Moses”.

Skicklig organisatör och infiltratör
Hon kom alltid om natten, alltid på vintern, då nätterna var långa och kalla. Hon klädde ofta ut sig, låtsades vara en slavkvinna skickad av sin ägare för att göra något ärende.

En gång mötte hon en av sina tidigare herrar medan hon bar två levande kycklingar, då ryckte hon i djurens ben så att de kacklade och levde om så mycket att mannen inte såg hennes ansikte.
En annan gång, medan hon åkte tåg, slog sig en av de män, som ägt henne på samma sätt som man äger en ko eller stol, ner bredvid henne. Hon ryckte till sig en dagstidning och låtsades läsa. Mannen såg henne inte ens.

Hon bar alltid en revolver. Den hade hon för att skydda sig mot prisjägare, men också till att driva på dem som hon ledde genom mörkret. En gång insisterade en man på att få lämna gruppen och återvända till plantagen. Då riktade hon revolvern rakt mot hans huvud och sade: ”Du fortsätter eller dör.” I november 1860 utförde Harriet Tubman sitt sista räddningsuppdrag. Hon kom för att befria sin syster Rachel och hennes två barn.

Väl framme visade det sig att systern hunnit dö och barnen inte gick att komma åt. Istället blev det en annan familj, Enalls, som följde henne på resan norrut. Färden tog längre tid än den brukade och vädret var bitande kallt.

Flera gånger var de nära att gripas av slavägare, och familjens små barn sövdes med opiumspetsad medicin för att de inte skulle avslöja dem med rop eller ljud. Den 28 december var de till sist framme i säkerhet i New York.

Fick befäl i nordstatsarmen
Året därpå bröt inbördeskriget ut, som slutade med slaveriets avskaffande. Medan striderna ännu pågick tilldelades Harriet Tubman befälet över en grupp nordstats-soldater och ledde dem i en räd in i South Carolina, där flera hundra slavar befriades. Det var första gången som en officiell militär operation i USA planerades och genomfördes av en kvinna.

Harriet Tubman dog 1913, 91 år gammal, av vissa behandlad som en hjälte och hyllad som i det närmaste ett helgon, men trots det utfattig större delen av livet.

Underjordiska järnvägen
Den underjordiska järnvägen var ett organiserat nätverk av kontakter i USA under 1800-talet som sköttes av motståndare till slaveri (s.k. abolitionister) i syfte att hjälpa slavar fly från sydstaterna till nordstaterna eller Kanada.

Nätverket skapades i början av 1800-talet och nådde sin höjdpunkt under perioden 1850 – 1860. Redan 1850 hade omkring 100 000 slavar hjälps till frihet genom den underjordiska järnvägen. Den underjordiska järnvägen använde metaforer i form av olika ”järnvägsbegrepp”. Järnvägen var alltså ingen riktig järnväg utan syftade på nätverket som kämpade för att befria slavar.

Guiderna som gav sig ner i sydstaterna för att befria slavar och föra dem norrut kallades för ”konduktörer”. En ”station” var ett säkert gömställe, och var det hemma hos någon, kallades de som bodde där för ”stationsföreståndare”.

Flyktingarna själva (de förrymda slavarna) kallades för ”passagerare” eller ”bagage”.

ROSA PARKS OCH BUSSBOJKOTTEN

Rosa Louise McCauley Parks, född 4 februari 1913 i Tuskegee i Alabama, död 24 oktober 2005 i Detroit i Michigan, var en Medborgarättskämpe.

Bakgrund
Rosa Parks barndom väckte hennes tidiga erfarenheter av rasdiskriminering och aktivism för likabehandling. Efter att Rosas föräldrar separerat flyttade hon med sin mor och sina syskon till hennes morföräldrar, Rosa och Sylvester Edwards, i Pine Level, Alabama. Morföräldrarna var före detta slavar och starka förespråkare för likabehandling oavsett ras. Familjen bodde på Edwards gård, där Rosa skulle komma att tillbringa sina ungdomsår. Under sin uppväxt upplevde Rosa hur hennes morfar satt beredd med ett hagelgevär i huset när Ku Klux Klan-medlemmar härjade i trakten.

Rosa McCauley var dotter till en snickare och en lärare i delstaten Alabama. Hon lärde sig tidigt att hävda sig. När hon var tio år berättade hon för sin mormor om en elak vit pojke: ”Han hotade att slå mig . . . Jag svarade med att plocka upp en tegelsten för att skydda mig.”

Hon gifte sig med en frisör och tog hans efternamn, Parks. Han var aktiv i medborgarrättsrörelsen. I likhet med honom kombinerade hon sitt arbete – som sömmerska – med flitigt engagemang i kampen för afroamerikanernas rättigheter.

Paret slog sig ned i Montgomery i Alabama, där Rosa Parks blev vald till sekreterare i lokalavdelningen av National Association for the Advancement of Colored People. En av hennes första uppgifter blev att syna ett våldtäktsfall: en 24-årig afroamerikansk kvinna hade blivit våldtagen av sju vita män i en stad i Alabama. Samma år, 1944, skrev Gunnar Myrdal att ”segregation bildar ett mönster som vilar på sexualitet”. Samtidigt som Parks med stort mod påtalade att vita män rutinmässigt förgrep sig på afroamerikanska kvinnor utan att bli straffade byggde hon upp ett nätverk till stöd för de mer kända insatser hon senare skulle göra.

De afroamerikanska städare, kockar och hembiträden som utgjorde merparten av buss-passagerarana i Montgomery blev också förnedrade av vita män – förare och poliser som förolämpade, misshandlade och ibland dödade dem. I staden fanns en regel som sade att om en vit passagerare saknade sittplats på en buss skulle en hel rad med fyra afroamerikaner resa sig och förbli stående – trots att tre platser då blev lediga.

1955 var lokala medborgar-rättsaktivister redo att utmana den här regeln och letade efter den perfekta ”brottslingen”. Ett fåtal afroamerikaner hade struntat i regeln och blivit gripna, men de passade inte in i den schablonmässiga bilden av det oskyldiga offret. Ingen av dem var den rätta målsägaren för en så viktig fråga.

Den 1 december 1955 satt Rosa Parks i en buss på väg hem.
Hon skulle inte ha stigit på om hon hade sett att föraren var en känd plågoande som hade förnedrat henne flera år tidigare, men plötsligt stod han framför henne och krävde att hon skulle lämna sin plats till en vit man.
När hon vägrade hotade han med att kalla på polis. ”Det får du gärna göra”, svarade hon vänligt.

Hon sattes i häkte, men släpptes mot borgen. Även om det inte hade ingått i hennes planer insåg de andra aktivisterna att hon var den perfekta ”brottslingen”: en oförvitlig kvinna både vad gällde karaktär och uppförande. ”Nu har de bråkat med fel person”, sade en av hennes meningsfränder om myndigheterna. Tanken var att få en federal domstol att ta upp hennes fall eftersom sådana var mindre rasistiska än Alabamas delstatsdomstolar.

Medborgar-rättsaktivisterna planerade att bojkotta bussarna under en dag och det skulle ske en vecka senare, samtidigt som Parks skulle infinna sig i rätten. Vid ett möte där aktionen diskuterades talade flera afroamerikanska präster, bland annat en som var ny i staden: Martin Luther King. Rosa Parks presenterades för en entusiastisk åhörareskara, men blev inte ombedd att hålla något tal trots att hon var en erfaren talare. ”De gjorde henne till en kvinna hon inte var”, skriver historikern Danielle McGuire.

”Från och med nu hyllades Rosa Parks nästan som ett helgon för sin lågmälda vänlighet, sitt vårdade uppträdande och sin medelklass-mässiga känsla för det passande, hennes radikalism var som bortblåst . . .”

Bojkotten inleddes och blev mer framgångs-rik än förväntat. De flesta afroamerikanerna promenerade till sina arbeten, samåkte i bil eller tog en taxi vars afroamerikanska förare lät dem åka för samma summa som bussbiljetten kostade. Välbeställda vita kvinnor som inte kunde klara sig utan sina hembiträden hämtade dem med bil, och polisen skrämde oavsiktligt bort passagerare genom att eskortera de nästan tomma bussarna på motorcykel. Snart hade aktivisterna skapat ett alternativt transportsystem med 32 hållplatser och 30 000 passagerare per dag.

Bojkotten fortgick i mer än ett år. Parks blev avskedad från sitt arbete som sömmerska på ett varuhus. Hon arbetade istället som sömmerska i sitt hem, men reste ofta runt i landet och talade. Även hennes man fick sparken. Parks och hennes mamma hotades till livet per telefon och Martin Luther Kings bostad utsattes för bombattentat.

Rosa Parks fall prövades av USA: s högsta domstol, som slog fast att segregation på allmänna transportmedel stred mot konstitutionen. Rasisterna i Montgomery svarade med att i lönndom beskjuta bussarna där rasdiskriminering inte längre tilläts och ge sig på prästers bostäder. Parks flyttade inom kort med sin man till Detroit, där hon kom att ingå i en progressiv politikers stab.

Martin Luther King erinrade sig senare att han redan samma vecka som Rosa Parks greps sade till sig själv:

”***Segern är redan vunnen ... en seger oändligt mycket större än den som gällde situationen på bussarna ... ett en gång skräckslaget folk har förvandlats.”***

KAPITOLIUM

Kapitolium är USA:s parlamentsbyggnad och ligger på Capitol Hill inom United States Capitol Complex i Washington D. C i USA, i östra änden av The National Mall. Det är säte för USA:s kongress.

Byggnaden är framför allt känd för sin stora vita dom, som är placerad ovanför rotundan. Senatskammaren finns i byggnadens norra flygel och representanthusets plenisal ligger i den södra.

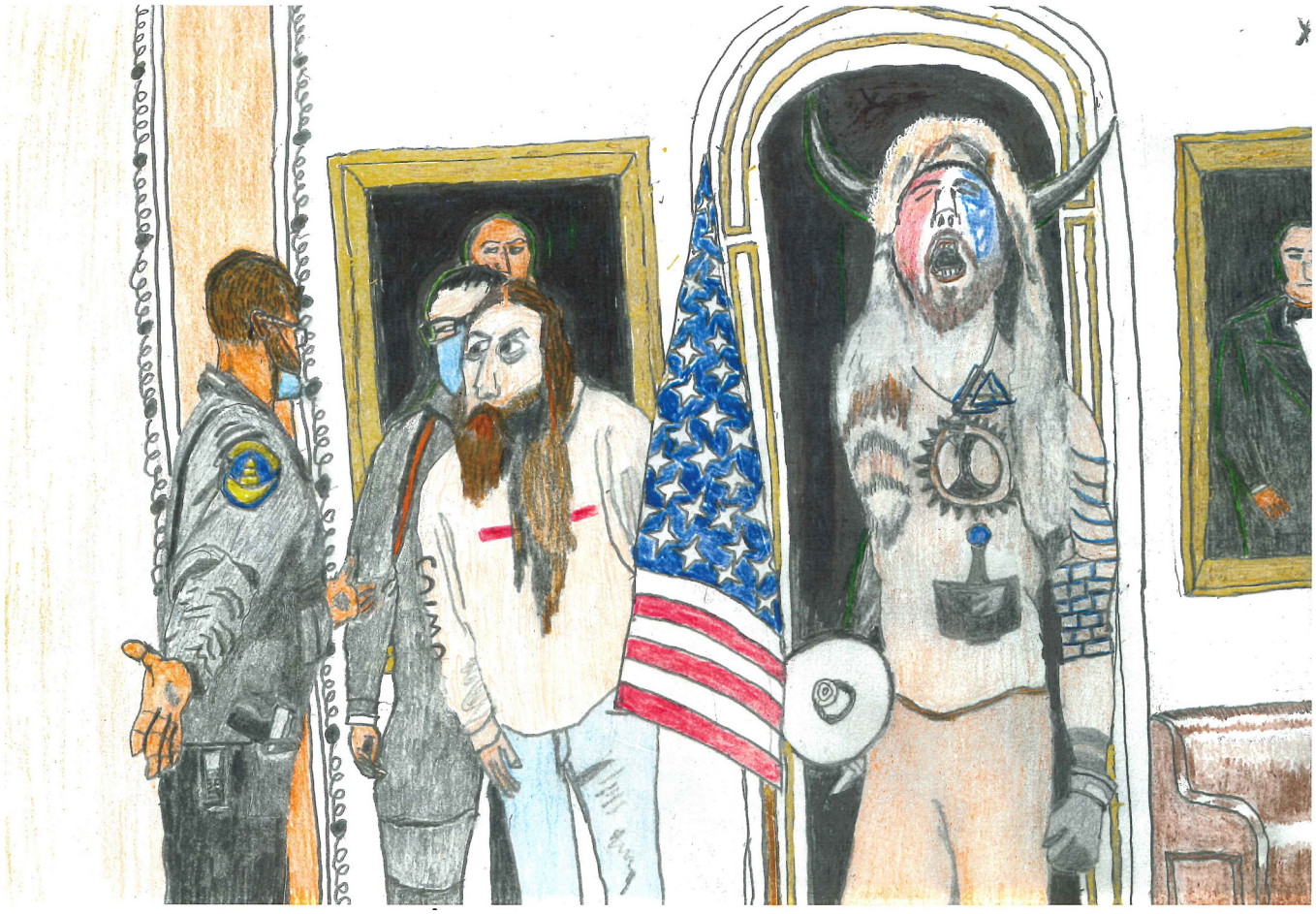

STORMNINGEN AV KAPITOLIUM 2021

Stormningen av Kapitolium var ett upplopp som ägde rum den 6 januari 2021 i Washington D. C. i USA, när anhängare till den då sittande presidenten Donald Trump, stormade den amerikanska kongressbyggnaden.

Uppploppet skedde samtidigt som kongressen satt i gemensam session och sammanställde delstaternas elektorröster för att officiellt och ceremoniellt utse Joe Bodén som segrare i USA:s presidentvalår 2020. Protesterna eskalerade efter att Trump hållit ett tal till sina anhängare i vilket han upprepade ogrundade anklagelser om valfusk och uppmanade till fortsatt kamp. Demonstranterna stormade Kapitolium, slog sönder fönster, klättrade in och trängde in i senatens plenisal. Politikerna evakuerades och fördes i säkerhet till icke angivna platser i och utanför Washington D. C. Även den sittande vicepresidenten Mike Pence evakuerades av Secret Service.

Under händelsen omkom två personer genom dödligt våld och ytterligare tre avled i anslutning till tumultet. Över 80 personer arresterades. En attack mot kongressbyggnaden hade inte skett sedan den 24 augusti 1814, då engelsmännen brände ner byggnader i Washington D., inklusive Kapitolium, under 1812 års krig.

"Om vi inte lär oss av historien – så upprepas misstagen".

- Kent Sidwall

SLUT

DEMOKRATIONS HISTORIA I U.S.A
HUR KUNDE STORMNINGEN AV KAPITOLIUM SKE?

TEXT OCH BILD: KENT SIDWALL

KÄLLA: https://sv.wikipedia.org/wiki/Portal:Huvudsida